

ዳኞች፡- ሓጎስ ወልዱ

ዳኝ መላኩ

ተሻገር ገብረ ስላሴ

አልማው ወሌ

አሊ መሐመድ

አመልካች፡- አቶ ሚኪያስ ከበደ ከጠበቃ ገ/ክርስቶስ ኪዳነ ማርያም ጋር - ቀረቡ

ተጠሪ፡- 1. ወ/ሮ ምስራቅ ንጉሴ - ቀረቡ

2. ወ/ሮ አልማዝ ገብረብርሃን

} ጠበቃ ተስፋዬ ደጉ - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌደራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤትና የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረበው የሰበር አቤቱታ የሚጣራ ነጥብ ያለው መሆኑ ተገልጾ ለሰበር የቀረበ በመሆኑ ነው። የክርክሩ መነሻ ተጠሪዎች አመልካች ከአቶ ከበደ ታይ ጋር በመሆን እያንዳንዳችን አምስት አምስት ሰው በኮንዶሚኒየም ቤት እንዲያገኙ እድል የተሰጣቸው መሆኑን በመግለፅ አንደኛ ተጠሪ /አንደኛ ከሣሽ/ ከዘጠኝ ዘመዶቹ ሰብስቤ የሰጠሁትን ብር 185,000/አንድ መቶ ሰማኒያ አምስት ሺህ ብር/ ሁለተኛ ተጠሪ /ሁለተኛ ከሣሽ/ ከዘመድ ሰብስበው የሰጡትን ብር 210,000/ሁለት መቶ አስር ሺህ ብር/ በድምሩ ብር 395,000 /ሶስት መቶ ዘጠና አምስት ሺህ ብር / ወስደዋል። ስለሆነም በማታለልና በማጭበርበር የወሰዱትን ገንዘብ እንዲመልሱ ውሣኔ ይሰጥልን በማለት አመልክተዋል። አመልካችና በሥር ሁለተኛ ተከሣሽ የነበሩት አቶ ከበደ ታይ ተጠሪዎች / ከሣሾች/ ክስ ያቀረቡባቸው በይሆናል እና በግምት ነው ማስረጃ የላቸውም የሚል ክርክር አቅርበዋል።

የሥር ፍርድ ቤት የተጠሪዎችን ምስክርነትና በአመልካችና በአቶ ከበደ ታይ ላይ የተጀመረውን የፖሊስ የወንጀል ምርመራ መዝገብ አስቀርቦ ከመረመረ በኋላ አመልካች ብር 395,000 /ሶስት መቶ ዘጠኛ አምስት ሺህ ብር / የወሰደ መሆኑን በማስረጃ የተረጋገጠ መሆኑን በመግልፅ አመልካች ለተጠሪዎች ብር 395,000/ሶስት መቶ ዘጠና አምስት ሺህ ብር/ እንዲመልስና አቶ ከበደ ታይ ከዚህ ገንዘብ ውስጥ ብር 130,000 አቶ ከበደ ታይ በአንድነትና በነጠላ እንዲከፍል በማለት ወስኗል። አመልካች በዚህ ውሣኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለከፍተኛው ፍርድ ቤት አቅርበዋል። የከፍተኛው ፍርድ ቤት አመልካችን በተመለከተ የተሰጠው ውሣኔ የህግ ወይም የፍሬ ጉዳይ ስህተት የለበትም በማለት በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 337 መሠረት ሰርዞታል።

አመልካች ነሐሴ 20 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ ተጠሪዎች ገንዘብ ለእኔ የሰጡ መሆኑን የሚያስረዳ የሰነድ ማስረጃ አላቀረቡም ፍርድ ቤቱ ለፖሊስ የተሰጠን ቃል አላግባብ በማስረጃነት በመጠቀምና በፖሊስ ተዕዕኖ የደረሰብኝ መሆኑን ለማስረዳት እየጠየቅሁ እያለሁ አላግባብ ብር 395,000 ለተጠሪዎች እንድመልስ የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልክቷል። ተጠሪዎች በበኩላቸው ህዳር 27 ቀን 2003 ዓ.ም በተፃፈ መልስ አመልካች ኮንደሚኒየም ቤት አሰጣችኋለሁ በማለት የማታለል ክስ ያቀረብንበትን ገንዘብ የወሰደ መሆኑን በማስረጃ አስረድተናል። አመልካችም ለፖሊስ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 27/1/ በሰጠው የተካሄደነት ቃል ብቻ ሳይሆን በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 35 ለፍርድ ቤት በሰጠው የእምነት ቃል አረጋግጧል። ይኸ ማስረጃ በፍታብሔር ተቀባይነት ያለው ማስረጃ ነው። ስለሆነም አመልካች በሥር ያላሳወጡን አዲስ ክርክር በማቅረብ ያቀረበውን አቤቱታ ውድቅ በማድረግ እንዲያሰናብተን በማለት መልስ ሰጥተዋል።

አመልካች ታህሣሥ 20 ቀን 2003 ዓ.ም የተፃፈ የመልስ መልስ አቅርቧል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለጸው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው አመልካች ተጠሪዎች ለሥር ፍርድ ቤት ባቀረቡት ክስ የጠቀሱትን ገንዘብ ለተጠሪዎች እንዲመልስ የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ጭብጥ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

ተጠሪዎች ለሥር ፍርድ ቤት ባቀረቡት ክስ አመልካች በሥር ሁለተኛ ተከላኝ የሆኑት አቶ ከበደ ታዬ፣ ቤቱ ለልማትና ኢንቨስትመንት የፈረሰበት ሰው ዘጠኝ ዘጠኝ ሰው ኮንደሚኒየም ቤት እንዲያገኝ ማድረግ እንደሚችል በመንግስት ውሳኔ የሰጠበት በመሆኑ ገንዘብ አሰባሰባችሁ አምጡ በማለት ከአንደኛ ተጠሪ ብር 185,000 ከሁለተኛ ተጠሪ ብር 210,000 የራሳቸውን ድርሻና ከዘመድ ያሰባሰቡትን ከወሰዱ በኋላ ሌሎችን ሰዎች በመቁጠር የተወሰነውን ገንዘብ የመለሱ መሆኑንና ብር 395,000 የሚፈለግባቸው መሆኑን የሚያስረዱ የሰው ምስክሮች አቅርበዋል። አመልካች ተጠሪዎች ገንዘቡን ለእኔ የሰጡ መሆኑን የሚያስረዳ የሰነድ ማስረጃ አላቀረቡም የበታች ፍርድ ቤቶች በህግ በኩል ተቀባይነት የሌለውን የሰው ምስክር በመስማት መወሰኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት ነው የሚል ክርክር አቅርበዋል።

አንድ ሰው የሌላውን ሰው የሥራ ድካም ወይም በሌላው ሰው ሀብት በመገልገል በቂ ባልሆነ ምክንያት ጥቅም ያገኘ እንደሆነ አላግባብ ባገኘው ጥቅም መጠን ለባለሀብቱ ወይም በጉልበቱ ለደከመው ሰው የመመለስና የመካስ ግዴታ ያለበት መሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2162 በመሠረታዊ መርህነት ተደንግጓል። አመልካች የኮንደሚኒየም ቤት ታገኛላችሁ ለኮንደሚኒየም ቤት የሚከፈል ነው በማለት ከተጠሪዎች ገንዘብ በመውሰድ ያልመለስና ያለበቁ ምክንያት በገንዘቡ የተጠቀመ መሆኑን ተጠሪዎች በምስክር አስረድተዋል። ከሃሽ ተከላኝ በንብረቱ ወይም በገንዘቡ አላግባብ የበለጸገና የተጠቀመ መሆኑን የሰነድ ማስረጃ ብቻ በማቅረብ ማስረዳት ያለበት መሆኑን የሚደነግግ ግልፅ የህግ ድንጋጌ የለም። የአንድ ማስረጃ ተቀባይነት ያለው መሆን አለመሆኑ የሚወሰነው በህግ ነው። ስለሆነም አመልካች ተጠሪዎችን በማታለል ከተጠሪዎች ገንዘብ የወሰደ መሆኑን በምስክርና በሌላ ማስረጃ እንዲያስረዱ የበታች ፍርድ ቤቶች መፍቀዳቸው ተገቢ መሠረታዊ የህግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

ተጠሪዎች አመልካች ክስ የቀረበበትን ገንዘብ ተቀብሎ የወሰደ መሆኑን በማታለል ወንጀል በተደረገበት ምርመራ በወንጀልኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 27 እና በወንጀልኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 35 መሠረት ለፖሊስና ለፍርድ ቤት በማመን ቃላቸውን የሰጡ መሆኑን በፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ በማስረጃነት ከቀረበው የፖሊስ የምርመራ መዝገብ ተረጋግጧል። በማለት በሥርዓት በሰበር ተከራክረዋል። አመልካች ለፖሊስ የሰጡት የተከሣሽነት ቃል በፖሊስ በደረሰብኝ ተዕዕኖ የተሰጠ ነው በማለት በሰበር አቤቱታቸው ከመግለጻቸው በስተቀር ከተጠሪዎች ገንዘብ ተቀብለው የወሰዱ መሆኑን በማመን ለፖሊስና ለፍርድ ቤት ቃል አልሰጡም በማለት በግልፅ ክደው አልተከራከሩም። አመልካች በወንጀልኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ አንቀፅ 27 እና አንቀፅ 35 የተሰጠው የዕምነት ቃል የተጠሪዎችን ክስ ለማስረዳት የማይችልና ተገቢነት የሌለው ማስረጃ ነው በማለት ለሰበር በሰጠው የመልስ መልስ ያቀረበው ክርክር በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 235/2/ መሠረት በመሸሽ መልክ የተሰጠና እንደታመነ ሊቆጠር የሚገባው ሆኖ አግኝተነዋል።

አመልካች ገንዘቡን ከተጠሪዎች ተቀብሎ የወሰደ መሆኑ በፖሊስና በፍርድ ቤት ከሰጠው የዕምነት ቃል እንዳረጋገጠ በሥር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ተገልጿል። አንድ ሰው ባለዕዳ መሆኑን ያመነ እንደሆነ ዕዳው የታመነለት ሰው ባለዕዳው ዕዳውን ያመነበትን ምክንያት የማስረዳት/የማረጋገጥ / ግዴታ የሌለበት መሆኑን በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2019 ንዑስ አንቀፅ 1 ተደንግጓል። እንደዚሁም ተቃራኒ ማስረጃ ከሌለ በስተቀር ባለዕዳው ዕዳ እንዳለበት በማመን የሰጠው የዕምነት ቃል በአእምሮ ግምት በሚገባ/ በአግባቡ / የተሰጠ ቃል ነው ተብሎ የሚቆጠር መሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2019 ንዑስ አንቀፅ 2 ተደንግጓል።

አመልካች ለፖሊስ የተከሣሽነት ቃሌን ስለጥ ከተጠሪዎች ገንዘብ ተቀብሮ ወስጃለሁ በማለት ቃሌን የሰጠሁት ፖሊስ ባደረሰብኝ ተዕዕኖ ምክንያት ነው በማለት በሰበር አቤቱታው የገለፀ ቢሆንም ይህንን ክርክርን የሚያስረዳ ማስረጃ ለሥር ፍርድ ቤት አላቀረበም። ከዚህ በተጨማሪ አመልካች የተጠሪዎች ዕዳ እንዳለበት በማመን በወንጀልኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 35 የሰጠው የእምነት ቃልን ለማስተባበል የሚችል ተቃራኒ ማስረጃ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 2019 ንዑስ አንቀፅ 2 በሚደነግገው መሠረት አላቀረበም። ስለሆነም አመልካች በሰበር ደረጃ ያነሣው ክርክር በሥር ፍርድ ቤት ያልተነሣና የፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 329/1/3 የሚጥስ በመሆኑ አልተቀበልነውም።

አመልካች የበታች ፍርድ ቤቶች የፖሊስን የምርመራ መዝገብ በማስቀረብ በምርመራ መዝገቡ የሰጠሁት የተከሣሽ ቃል በማስረጃነት መጠቀሙ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው የሚል ቅሬታ አቅርቧል። ሆኖም በፍታብሔር ጉዳይ ፖሊስ ያጣራውን የምርመራ መዝገብ አስቀርቦ እንዳያይ የሚከለክል የማስረጃ ህግ ድንጋጌ የለም። ስለሆነም አመልካች በህግ ተቀባይነት የሌለውን ማስረጃ መሠረት በማድረግ የበታች ፍርድ ቤቶች ወስነውብኛል በማለት ያቀረቡት ክርክር የህግ መሠረት ያለው ሆኖ አላገኘነውም።

ከላይ በዝርዝር በገለፅናቸው ምክንያቶች የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ በማስረጃ ህግ መሠረት ተቀባይነት ያላቸውን ማስረጃዎች በመቀበልና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2162 ፣ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2164 /1/ እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 2019 ንዑስ አንቀፅ 1 እና ንዑስ አንቀፅ 2 ድንጋጌዎችን መሠረት ያደረገና የህግ ስህተት የሌለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ፀንቷል።
2. የሰበር ችሎት ታህሣሥ 13 ቀን 2003 ዓ.ም የሰጠው የዕግድ ትዕዛዝ ተነስቷል። ይፃፍ።
3. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኙ ለየራሳቸው ይቻሉ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዲ